

ROZWÓJ

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Środa, dnia 5 listopada 1919 roku

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

Nr. 297

Cena prenumeraty:
w ŁODZI
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. „ 4.80
Za roznośzenie
70 fen. miesięcznie.
Z przes. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. „ 6.50

Kalendarzyk:
Sr. 5 XI Zachariasza i Elż.
Czw. 6 XI Leonarda.
Piat. 7 XI Nikandra i Kar.
Sob. 8 XI Gottryda i Maura.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

CENA OGŁOSZEN Przed tekstem lub w tekście mk. 2.50, za tekst 95 fen. 15 v. reklamowy mk. 1.25 za wiersz petitowy. **Drobne ogłoszenia** 15 fen. za wyraz. Najmniej 1 mk. Komunikaty mk. 2.50. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. **Artykuły** bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój” w PABJANICACH u p. Groblińskiego, Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

OGŁOSZENIE.

Wzywa się osoby prywatne i instytucje społeczne, które są w posiadaniu ruchomości i przyborów szkolnych b. Szkoły Przemysłowej w Łodzi przy ulicy Pańskiej Nr. 115 aby w przeciągu tygodnia od dnia dzisiejszego zgłosiły się do Kancelarii Państwowej Szkoły Włókienniczej, Pańska Nr. 115 tylny pawilon, celem zwrotu wzmiankowanych przedmiotów.
Pod rygorem dochodzeń karnych.

Starosta na m. Łódź B. Zbrozek.

Rządowy projekt konstytucji polskiej.

system jednoizbowy. Zamiast senatu Straż Praw. Naczelnik Państwa obieralny na 7 lat.
(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 4 listopada. Został już opracowany i przedstawiony Sejmowi projekt rządowy konstytucji. Marszałek odesłał go do komisji konstytucyjnej. Projekt ustanawia jednoizbowy system parlamentarny. Zamiast senatu natomiast powołana będzie „Straż praw“, której członkowie w połowę będą obieralni, w połowie zaś powołani przez Naczelnika Państwa. „Straż praw“, według projektu rządowego, nie będzie miała zakresu inicjatywy prawodawczej, będąc miała jedynie prawo czynić zastrzeżenia co do uchwał, powziętych przez Sejm.

kandydatów (jednego większości oraz jednego mniejszości), poczem wyboru między nimi dokona plebiscyt ludności. — Naczelnik Państwa obierany będzie na lat siedem.

Wybory do Sejmu będą 5-o przmiotnikowe: powszechne, równe, tajne, bezpośrednie, proporcjonalne. Prawo głosu posiada każdy obywatel polski bez różnicy płci, który ukończył lat 21 i nie był karany sądownie.

Religią panującą jest religia katolicka. Wszystkie inne wyznania cieszyć się będą zupełną tolerancją.

Wybór Naczelnika Państwa ma być uskuteniany w ten sposób, iż Sejm wystawi dwóch

O powrót na łono Ojczyzny.

delegacja z pow. kezmarskiego na Spiszu, przyznanego Czechom, żąda plebiscytu.
(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 4 listopada: Przybyła do Warszawy delegacja z Dolnego Popradu na Spiszu, do przedstawicielstwo ludności z powiatów: kezmarskiego oraz lubowelskiego. Jak wiadomo, te powiaty przez Radę Najwyższą zostały przyznane Czechom bez plebiscytu. Otóż delegacja ta wyłoniona przez ludność w celu czynienia zabiegów o naznaczenie plebiscytu na tych ziemiach, bezprawnie przyznanych Czechom. Członkowie tych powiatów pragną gorąco przywrócić do swej Ojczyzny, do Polski.

Z Warszawy delegacja wyjeżdża do Paryża, gdzie będzie czyniła odpowiednie i usilne starania u sier ententy, w celu usunięcia krzywdzącej polską ludność decyzji konferencji.

Delegacja była na posłuchaniu u Naczelnika Państwa oraz premiera Paderewskiego, którzy przyjęli ją serdecznie i przyobiecali wszelką pomoc dla ziszczenia się jej dążeń. — Delegacja oświadczyła, że ma wyraźny nakaz nie odstępowania od swoich żądań.

W celu podniesienia zdolności transportowej kolei naszych.

Odbudowa warsztatów kolejowych i naprawa taboru.

Warszawa, 4 listopada. (PAT.) Dla podniesienia wydajności warsztatów kolejowych przedłożono odbudowę warsztatów Dyrekcji warszawskiej, radomskiej, lwowskiej, stanisławowskiej i krakowskiej. Uzupełniono urządzenia warsztatów w materiały i przybory. W miarę możliwości pochodzenia krajowego. Zakupy za granicą były trudne. Uskuteczono zakup materiałów w Austrii, z którą zawarta została umowa kompensacyjna. Wprowadzono organizację pracy na zmiłane. Specjalne komisje pracują

nad ujednostajnieniem akordów i premii. Z powodu wojennego zniszczenia warsztaty kolejowe nie będą mogły dokonać wszystkich koniecznych napraw — 342 parowozów głównych, 170 uzupełniających, 1770 napraw wagonów osobowych. Uzupełnić je będzie musiało ministerstwo przy pomocy fabryk prywatnych Zieleniewskiego w Sanoku, Lilpopa, Raua, Löwentsteina w Warszawie i ewent. Paulusa w Poznaniu, a częściowo za pośrednictwem Dyrekcji poznańskiej w Pile.

Od Administracji.

Z powodu nadejścia pewnej ilości papieru, dotychczasowe ograniczenia w przyjmowaniu ogłoszeń zostają cofnięte, o czem komunikujemy Sz. Klientelli.

Administracja „Rozwoju”.

Losy braci naszych za oceanem.

(Korespondencja z Toledo-Ohio).

Zainteresowanie kolonii polskich w Ameryce Północnej do spraw o czystych wzrasta coraz więcej. Niektóre stowarzyszenia wytworzyły już stały bezpośredni stosunek z krajem. Po między innymi Stow. mechaników polskich ze stanu Toledo Ohio otworzyło przy Stow. Techników w Warszawie (Czackiego 5) własne biuro, które ostatnio otrzymało wyborny katalog ilustrowany obrabiarek firmy „The Bullard Machine Tool Co”.

Biuro to przyjmuje zamówienia na maszyny, a wkrótce otrzyma znaczniejszy transport maszyn do pisania.

Idea budowy własnej fabryki w kraju przybiera coraz realniejsze formy. Stowarzyszeni, widząc wielką przyszłość dla swego działania w kraju powiększyli liczbę akcjonariuszów do 2000. Narazie jednak wskutek utrudnień, czynionych w reemigracji aż do czasu, gdy sprawę tę ujmie w swe ręce rząd polski, postanowiono przedewszystkiem podjąć akcję pomocy pieniężnej dla kraju. Na skutek relacji publicznych prof. Gwiazdowskiego o sytuacji ogólnej w kraju, zebrano na schroniska dla bezdomnych dzieci w Polsce 6,438 mk. W tychże miejscowościach, t. j. w New Jorku, Toledo, Ludlow, Mass, Detroit Mich, złożono nadto 4,570 mk., na gryzarkę dla centr. warsztatów lotniczych w Warszawie. Dalszą akcję podjęła prasa polska i w innych miastach Ameryki, gdzie są kolonie polskie.

Położenie obcokrajowców, a i rodaków naszych w St. Zjedn. stało się dosyć przykre. Podczas tłumienia strajków, które wybuchają niemal we wszystkich miastach, policja strzela przeważnie do Polaków, Rosjan, Ukraińców i Słowaków. Tak się wyraża miłość do „małych narodów”. Podobne wypadki zaszły w Bostonie, w East Hammond, Mass i in. Aresztowania częstokroć dotyczą nawet ludzi, stojących poza fabryką, objętą strajkiem, jak np. miało miejsce z p. Balickim w E. Hammond.

Oczywiście jest to nastroj chwilowy, ale wpływa on dodatnio na ideę powrotu do kraju boć miłszy zawsze i pewniejszy ką własny, niż kapryśną gościna.

Zerwanie posiedzenia Rady Miejskiej.

Sprawa dodatków drożyznianych i 13 pensji dla urzędników miejskich. Odrzucenie części żądań urzędników przy głosowaniu. Zerwanie posiedzenia przez zgromadzonych na galerji urzędników.

a) Na wtórczym posiedzeniu Rady miejskiej, w obecności 68 radnych, wynikło zażalenie, które stało się przyczyną zerwania posiedzenia.

Po przyjęciu drobniejszych wniosków, przystąpiono do odczytania memoriału Związku urzędników miejskich w sprawie podwyższenia płacy oraz wypłaty 13-tej pensji. Urzędnicy miejscy żądają podwyżek w stosunku następującym: kawalerom bezdzietnym po 200 mk. miesięcznie, żonatym z 2 dziećmi lub wdowom z 3 dziećmi po 250 mk. miesięcznie, posiadającym większą rodzinę po 300 mk. miesięcznie.

Wiceprezydent miasta, Wojewódzki, referując tę sprawę, zaznaczył, że podwyżki te wyniosłyby 225,750 mk. miesięcznie i że miasto, posiadające 24 miliony deficytu za bieżący rok administracyjny, nie może zobowiązać się do żądanych podwyżek. Natomiast magistrat proponuje podwyżki w rozmiarze następującym: pierwszym po 125 mk., drugim 175 mk., trzecim po 225 mk. miesięcznie, licząc od 1 listopada r. b. Podwyżki te wynoszą 2 miliony mk. rocznie.

Radny Cwałbiński popierał żądania urzędników wobec potęgającej się u nas drożyzny. Zwraca on uwagę, że dziś wogóle ludzie pracujący umysłowo są upośledzeni, natomiast ceniona jest wysoko pracą ludzi pracujących mięśniami.

Jako przykład przytoczył zecerów, pobierających po 260 mk. tygodniowo.

Radny Nowosielski mówił o paskarstwie, lichwie i wyzysku, którego objawem są zwiększające się stale ceny artykułów codziennej potrzeby. W końcu oświadczył, że urzędnikom należy podnieść pensje, lecz w stosunku proponowanym przez Magistrat.

Radny Jaranowski zgadza się w zupełności z wnioskiem Magistratu.

Po przerwaniu dyskusji przewodniczący zarządził głosowanie.

Po obliczeniu głosów okazało się, iż 41 radnych oświadczyło się za wnioskiem Magistratu, 13 przeciw, 3 wstrzymało się od głosowania.

Większość oświadczyła się przytem, aby wypłata podwyżki nastąpiła dopiero od 1 listopada. Na galerji ozwały się objawy niezadowolenia.

I gdy następnie weszła sprawa 13-tej pensji, wówczas urzędnicy magistratu, będący na galerji zaczęli wołać: „Wstyd, hańba radnym!! Zdrajcy! Nie chcemy 13-tej pensji!”

Hałas i gwizdanie nie pozwoliły zabrać głosu wiceprezydentowi Wojewódzkiemu. Przewodniczący zmuszony był przerwać posiedzenie.

KRONIKA.

— Z życia wojskowego w Łodzi.

Donosił zadania, jakie ma dziś do spełnienia oficer polski, nietylko jako fachowy kierownik powierzonych mu żołnierzy, lecz również jako ich nauczyciel, wymagają podniesienia wojskowej i ogólnej wiedzy oficerów.

Wychodząc z tego właśnie założenia, D-ca Łódzkiego okręgu generalnego, gen. Olszewski, postanowił z Kasyna oficerskiego uczynić placówkę życia wojskowego, służącą nietylko ku oświeceniu, lecz również — mającą szerokie cele naukowe i kulturalne. Na tymże zebraniu powołano oficerską komisję naukową, która zajmie się urządzeniem szeregu odczytów i wykładów.

Korzystając z pobytu w Łodzi inspektora wojsk inżynierskich armii polskiej, gen. Wejtki, z inicjatywy D-cy okręgu, gen. Olszewskiego, zorganizowano w dniu 27 i 28 bm. 2 odczyty dla oficerów o „Zasadach fortyfikacji” i „Sztuce maskowania”. Obydwa odczyty wygłoszone z niezwykłą swadą oraz głęboką znajomością przedmiotu, zapełniły szczerze obszerne sale Kasyna. Burliwymi oklaskami audytorjum oficerskie dziękowało gen. Wejtkę za ciekawe wykłady, ożywione szeregiem interesujących wrażeń generała z ostatniej podróży po terenach b. toniu francuskiego.

— Mąka dla Łodzi.

a) Mimo zapowiedzi, na skutek starań Wydziału zaprowiantowania, do obecnej chwili nie oadszedł z Poznania ani jeden wagon mąki.

Wobec tego kierownik Wydziału p. Kalfanek zwrócił się telefonicznie do Poznania o wyjaśnienie przyczyny zwłoki w dostawie.

Otrzymało odpowiedź, że 20 wagonów mąki jest w drodze i lada dzień spodziewać się należy przybycia tego transportu do Łodzi.

Tymczasem jednak odczuwa się dokliwie brak mąki, a posiadacze zapasów kaza sobie płacić po 5 mk. i więcej za funt.

— W sprawie skupu zboża.

a) Stwierdzono, że władze państwowe polityczne, robią trudności przy skupie dla państwowego Urzędu zbożowego ziemliopłodów, nie objętych monopolem, żądając od agentur handlowych legitymacji. Wobec tego Państwowy Urząd zbożowy wyjaśnia, że wszystkie agentury handlowe, które zawarły umowy z Państwowym Urzędem zbożowym na skup zboża monopolowego, upoważnione są do skupu innych ziemliopłodów.

— Z fabryki I. K. Poznańskiego.

a) Świeżo mianowany dyrektor fabryki Tow. akc. I. K. Poznański, p. Józef Wolczwiński objął swoje stanowisko w dniu wczorajszym.

Obecnie czynna jest część przedalnia, zatrudniająca przeszło 200 robotników, oddział ogólny (mechaniczny, budowlany itd.), przy którym pracuje 150 ludzi oraz przygotowawczy przy oddziale tkackim, gdzie zajętych jest 30 osób.

W ciągu dwóch tygodni spodziewane jest uruchomienie części tkackiej, w której znajdzie zajęcie około 100 robotników.

— Amerykanin o stosunkach w Polsce.

a) W niedzielę, dnia 16 bm., w sali koncertowej przy ul. Dzielnej, ks. Józef Gogolewski z Ameryki wygłosi odczyt na temat „Amerykanin o stosunkach w Polsce”.

Ks. Gogolewski siedemnaście lat przebywał w Ameryce, gdzie pracował z powodzeniem na niwie społecznej, na wiosnę przybył do kraju, aby w Wojsnej Polsce pracować.

W czerwcu rb. ks. Gogolewski wygłosił na wiecu w Resursie rzemieślniczej referat w sprawie świętowania niedzieli i swoim pięknym przemówieniem poruszył do głębi słuchaczy. Jest on bowiem mówcą „z Bożej łaski”.

Komunikat.

— Kuchenka „Liliput”.

Przy obecnej niesłychanej drożyznie opalu prawdziwie dobrym wynalazkiem są kuchenki ekonomiczne blaszane z piecykiem „Liliput”.

Nietylko przy 80 proc. oszczędności paliwa ogrzewają, lecz zarazem dowcipnie pomyślana konstrukcja ich pozwala jednocześnie gotować, smażyć i piec na nich. Nabyć można E. Koenig, Łódź, Ewangelicka 2.

Teatr i sztuka.

— Teatr Polski.

Występ Laury Dunin.

Dziś ostatni występ p. Laury Dunin w sztuce Bernsteina „Złodziej”. Widowisko to odbędzie się staniem Elgi Kobiet.

Jutro po cenach najniższych arcydzieło Al. Fredra „Stuby panińskie”, jako 2-gie z rzędu widowisko z cyklu polskiej twórczości sceniczej.

Próby ze sztuki J. A. Herca „Książę Józef Poniałowski” dobiegają końca. Pracownie teatralne przygotowują nowe dekoracje i kostiumy. Premiera ukaże się w końcu tygodnia.

NA MARGINESIE CHWILI.

W kłoseczach mrozu.

Stoję przy oknie i wpatruję się melancholijnie w białe puki opadających monotonię okien białymi palcami i skrzypcami diamentowym wyśnięciem zrenicami spoglądu na mnie.

Patrzmy na siebie długo, długo... Jakaś wrogość chłodna, martwiejąca niehawścią stała się między nami. Mróz nagle zachichotał, szedem brzmącym złowrogo uderzył o zbieżną przesrachu tańce szyb i unosił się na tumanie rozszalałej zadymki...

Dusza moja w zdecydowaniu rozpaczy porwała się za nim, przypadła do zawrotnego mknącego wśród beznadziejnie oswojonych drzew i przemówiła doń głosem myśli bolejącej nad ogólną niedolą.

— Okrutny starcze. Kochałam cię niegdyś. Czcilałam twą piękność dumną i melitoczną, lubowałam się w twym królewskim, przebogatym płaszczu, bramowanym pysznymi gronostajami śniegowego puchu, wyblasku aym niesłychanym bogactwem roziskrzeń, niczem tożazów, beryliów szmaragdów i diamentów ognie najczystsze. Czcilałam hołność twej dżoni, ubierającej wszystkie w drogocenny diadem blasku i bogactwa.

Lecz dziś miej litość nad nami. Cóż nam po twoim bogactwie, gdy zimne i okrutne jest ono? Cóż nam po twym królewskim i pysznym dalmatyku, gdy wszystko w lodowatej ujął kleszcze i życie oddechem swym zabija? Cóż nam po twoim głodzie trop w trop podąża za tobą, okrutne siebie spustoszenia... Miej litość nad bezbronnością ofiar, kostniejących pod lodowatym twym oddechem. Miej litość nad udęką tych dzieci, które dygocząc z zimna przywarły do zbieżnej rozpaczy matki, nie mogącej ich ogrzać ani na karmić...

A mróz zaśmiał się głucho podmuchem ni g'ym zawieruchy.

— Jam się nie zmienię. Jestem i byłem. Idę z wieczności i ku niej odejdę. Spełniam ci zadanie twarde, ludzkie: zapobiegliwość i ludzką pracę próbę coroczną. Czy nie wiedzieliście że przyjdę? Czy nie obwieszczałem wam tego? W jesiennych liściach szmerliwym poszumie dźwięczała wszak pieśń smętna o mnie. W nadra nych chłodach zjawiały się sine zwiastuny mego przybycia. W wiatru północnego podmuch brzmiały echa mych zbliżających się stąpan. Nie słyszeliście tych ostrzeżeń. Nie zwracaliście uwagi na moje złożenia przestrożę. Klóciłiście się między sobą, wzywały zatargi i waśnie, a przeleżała odłogiem na polach, których żadna zapobiegliwa nie chciała oporządzić... A teraz dzwicie się, że głód was dręczy, a chłód pozwala żyć?... Jam się nie zmienię. Jestem i byłem. Idę z wieczności i ku niej odejdę. A że was zastałem nieprzygotowanych, że przewidyjącą nie zapobiegliście skutkom mojego przyjścia, czy moja w tem winna? Jam się nie zmienię, lecz wy?...

Zamiłk, a ostre półwisty wichru zachichotały nade mną, jakby szydząc ze smutku, kłóciły ptak upiorny, siadł na sercu i wpił się szponami bólu. A mróz tymczasem poszybował dalej...

Komunikat sztabu generalnego

Warszawa, 4-go listopada. (PAT.) Front łódzko-białoruski: Na odcinku między kanałami Berezynskim a Dźwiną i na przedmościu między Borysowa wzmożona działalność bojowa. Wskazywane są kierunki, w których należy rozwinąć się pomyślnie dla nas. Na reszcie frontu bez zmiany.

Front wołyński: Spokój.

W zastępstwie szefa sztabu generalnego *Haber*, pułk.

Dymisja magistratu.

Kraków, 3 listopada (PAT.) „Nowa reforma” donosi z Tarnowa, że cały tamtejszy magistrat z burmistrzem dr. Tertilem i wice-burmistrzem dr. Müntzem złożył swą godność. Krok ten w wołany został kwestijami natury aprowizacyjnej i osobistej.

Wilno manifestuje swą polskość.

W adresie hołdowniczym dla Sejmu podkreśla niezłomną wolę połączenia się z Polską.

Warszawa, 4 listopada (PAT.) Do Sejmu przyszedł nasępujący telegram z Wilna: Wysoce szanowni Państwo! Pierwsza Rada miejska w Wilnie wybrana na zasadzie powszechnego prawa wyborczego. Jako prawomocna wyrazicielka woli i woli mieszkańców miasta zebrała na pierwszym posiedzeniu uroczyste oświadczyć, iż wielkie zadania wyłożone na Wysoki Sejm organizowania państwa polskiego nie będą dokonane w całości, jeżeli nie zostaną z powrotem do Rzeczypospolitej wcielone te ziemie wschodnie, do których przedewszystkiem ma prawo odwieczne wielki

odfam narodu polskiego ze względu na swoją liczebność oraz na przeszłą i dzisiejszą pracę i kulturę. Składając hołd powiniemy pierwszemu Sejmowi Ustawodawczemu Rzeczypospolitej, Pierwsza Rada miejska Wilna wyraża nadzieję, iż uczyni on wszystko, co leży w jego mocy, by gród nasz i ziemia wileńska po wsze czasy włączone zostały do wspólnej naszej Ojczyzny, do której dziś dążą całą mocą swego polskiego serca i swej polskiej duszy.

Za zgodność w zastępstwie kierownika kancelarii głównej podp. Hryniewiecki.

Polska a Gdańsk.

Ustalenie zasad w sprawie wolnego miasta Gdańska z Polską.

Warszawa, 4 listopada (PAT.) W myśl zapowiedzi, prace delegacji gdańskiej zmierzającej do ustalenia zasad przyszłego włączenia wolnego miasta Gdańska z Polską podzielone zostały na sekcje, które natychmiast przystąpiły do konkretnej roboty.

Komisja dla spraw komunikacji rozpatrywała cały szereg zagadnień w kwestji portu gdańskiego oraz w kwestji kolei. W sprawie portu gdańskiego ustalono, że w myśl traktatu na rzecz państwa polskiego, zawartego jest bez wszelkich restrykcji prawo użytkowania oraz obsługi portów i doków, basenów i t. p.

W materji dróg żelaznych ustalono, że wszystkie koleje na obszarze wolnego miasta, pozostawać będą pod polską administracją i pod polską kontrolą. Koncesji na budowę kolei udzielać będzie rząd polski osobom prywatnym lub towarzystwom, o ile-by tego zasła potrzeba.

Co się zaś tyczy strat wojennych, poniesionych przez Gdańszczan, to rzecznikami interesów Gdańska w tej mierze będzie rząd polski.

Gdańszczanom przysługiwać będzie prawo wolnej nawigacji po Wiśle, Bugu i Narwi.

Sprawa poczty, telegrafu i telefonu dyskutowana będzie na posiedzeniu następnym.

Przed nawązaniem stosunków dyplomatycznych z Hiszpanją.

Przedstawicielem Hiszpanji w Polsce ma być ambasador Aquerra.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 4 listopada. W kołach urzędowych otrzymano wiadomość, iż Hiszpania pragnie jaknajwcześniej nawiązać stosunki dyplomatyczne z Polską. W tym celu niezadługo ma przybyć do Warszawy upoważniony przez rządu hiszpańskiego delegat tego państwa przy rządzie polskim, ambasador Aquerra. Ambasa-

dor Aquerra pochodzi ze starożytnej rodziny hidalgów kastylijskich i jest uważany za jednego z wybitniejszych mężów stanu hiszpańskich. Ponadto znany jest ze swej szczerzej sympatii dla Polski, co niejednokrotnie manifestował, interesując się żywo sprawami naszymi i otaczając opieką emigrantów polskich w Hiszpanii.

Wyzwolenie jeńców polskich z rąk bolszewickiego.

Umowa z rządem sowieckim w sprawie wydania zakładników.

Warszawa, 4-go listopada. (PAT.) Polskie Towarzystwo Czerwonego Krzyża donosi: Dnia 11 listopada została przez delegację Towarzystwa Czerwonego Krzyża umowa, obowiązująca jednostronnie rząd rosyjski i socjalistycznej sowieckiej republiki o niezwłocznym zwolnieniu wszystkich obywateli Rzeczypospolitej polskiej z ziem zajętych przez wojska polskie i wogóle wszystkich Polaków zarejestrowanych, lub więzionych w charakterze zakładników, a znajdujących się na terenie rosyjskiej republiki sowieckiej bądź w więzieniach, w punktach prewencyjnych, for-

tecach, lub obozach koncentracyjnych, względnie pozostających na wolności i o transportowaniu wraz z rodzinami i służbą domową do linii demarkacyjnej. Każdy z powracających ma prawo przewieźć do 15 pudów i 15,000 rubli. Przejazd, przewóz bagażu, pożywienie i pomoc sanitarną na terenie Rosji bezpłatne.

Jednocześnie podpisana została w imieniu rządu uroczyste oświadczenie o niestosowaniu na przyszłość systemu brania zakładników. Delegacja przystępuje obecnie do pertraktacji w sprawie wymiany jeńców cywilnych.

Z WARSZAWY.

— Paderewski zachorował w poniedziałek skutkiem przeziębnia. Stan nie jest groźny.

— Poseł i minister pełnomocny polski w Paryżu, Maurycy hr. Zamojski przyjechał do Warszawy.

— Telefoniczne połączenie Warszawa—Kraków przywrócono; Kraków—Wiedeń jeszcze zerwane.

— Przybyła do Warszawy ukraińska misja „Czerwonego Krzyża” w liczbie 13 sióstr miłośniczek, doktorów oraz sekretarza delegacji.

— Poseł polski w Paryżu, ordynat Maurycy Zamojski bawi w Warszawie.

W stanie zdrowia Paderewskiego nastąpiło polepszenie. Premier przyjmuje ministrów oraz odbył konferencje z przedstawicielami klubów sejmowych.

— Sprawa zaopatrzenia naszej armji w ciepłą odzież przedstawia się obecnie znacznie korzystnie, aibowiem zajął się nią gorliwie marszałek Foch.

Zagadnienia polityki polskiej.

Premier Paderewski naznaczył jako swego zastępcę w Paryżu dotychczasowego posła polskiego w Pradze Czeskiej, p. Stanisława Patka. P. Patek będzie delegatem, pracującym przy Konferencji pokojowej równorzędnie z Dmowskim.

Na ministra Aprowizacji upatrzony został p. St. Sliwiński, były poseł do 2-giej Dumy, obywatel z Lubelszczyzny. P. St. Sliwiński jest prezesem Kółek rolniczych w Lublinie i ma opinię człowieka niespożytej energii oraz inicjatywy.

Do Wilna przybył prof. Nikollo, jako dyplomatyczny przedstawiciel Finlandji. Ma on tam odbyć przedwstępne rokowania z władzami polskimi, poczem uda się do Warszawy.

Celem jego przyjazdu jest nawiązanie stosunków dyplomatycznych z Polską.

Z Paryża donoszą, że wiadomość, o tem jakoby na zebraniu komisji spraw wojskowych postanowiono opracować warunki rozejmu z bolszewikami wywołała w kołach Konferencji pokojowej zdziwienie. Pewna wysoko postawiona osobistość francuska oświadczyła, że nie widzi korzyści, jakiby Polska odniosła z rozejmu z bolszewikami. Tak czy owak wojska polskie musiałoby w tej samej sile stać na froncie i obserwować bolszewików, którym przecież wierzyć nie można. Bolszewicy zaś zawsze mogliby zerwać ten rozejm w chwili dla nich dogodnej. Nad pretekstem głowy sobie łamać nie będą. Mogą np. rzucić na front pułki czerwone, które nazwą polskimi i powiedzą, że to polski projekt przeciwko polskiej „burżuazji”.

W niedługim czasie jeden z dostojników kościoła otrzymać ma kapelusze kardynalski. Jako przyszłych kardynałów wymieniają trzech dostojników: prymasa ks. Dalbora z Poznania, arcybiskupa ks. Karłowskiego i księcia biskupa Sapiechę w Krakowie.

Generalny przedstawiciel niemiecki przy Tarybie Zimmerle zaprzeczył wiadomości, podanej przez „Lietuva”, jakoby v. der Goltz zaproponował Polsce podział Litwy pomiędzy Polskę i Niemcy.

Gen. sekretarz ministerjum spraw zagran. dr. Bartoní ma być powołany na posta do Rio de Janeiro.

Naczelnik wydziału min. spraw zagran. Haller ma być mianowany nadzwyczajnym posłem w Buenos Aires.

Konsulat generalny w Kanadzie ma objąć Józef Okołowicz.

Pożegnanie Hallera.

Kraków, 4 listopada. (PAT.) O godz. 6 po południu odbyło się uroczyste posiedzenie celem pożegnania gen. Hallera. Na posiedzeniu zjawił się oprócz prezydium miasta i licznie zgromadzonych radnych miejskich, arc. Bilczewski z ks. bisk. Sapieżą i biskupem Nowakiem, reprezentanci uniwersytetu z rektorem Estreicherem, generalicją z gen. Simonem i Stillerem na czele, następnie straż polska itd. Na galerji zebrała się licznie publiczność. Wygłoszono szereg przemówień.

Sanacja administracji Wołynia.

Warszawa, 4 listopada. (PAT.) Generalny komisarz ziem wschodnich zawiesił w urzędowaniu 2 komisarzy pow. łuckiego, pp. Pourbaix i Galika, oskarżonych o nadużycie władzy. Przeciwno zawieszonym wdrożono dochodzenia dyscyplinarne. Krok ten podobno ma być zapowiedzią dalszych zmian, mających na celu ogólną sanację stosunków administracyjnych w niektórych powiatach Wołynia.

Z powodu braku opału.

Kraków, 3 listopada (PAT.) Dzienniki donoszą, że z powodu zupełnego braku węgla grozi zniszczeniem najcenniejszym okazem podwzrotnikowej flory w oranżerji uniwersyteckiego ogrodu botanicznego.

W oranżerjach tych są bardzo cenne palmy i niektóre okazy należące do unikatów flory utrzymywanych w ogrodzie botanicznym w ciągu jego 150-letniego istnienia.

Pochód Bermonta.

Wilno, 4 listopada. (PAT.) Z Kowna donoszą: Oddziały Bermonta posunęły się z Bejsa-goły do Michelmondu w kierunku Kowna na linii Radziwiłłowski—Kowno.

Zabiegi o pomoc Finlandji.

Paryż, 4 listopada. (PAT.) Z Helsingforsu donoszą, że Ljanozow wystąpił do fińskiego ministra spraw zagranicznych notę, domagającą się formalnie pomocy wojskowej celem zdobycia Piotrogrodu. W nocie tej Ljanozow uznaje niepodległość Finlandji.

s. † p.

JANINA DABERHUT

Jedyną ukochaną córką i siostrą naszą, opatrzoną św. Sakramentami, zmarła po długich i ciężkich cierpieniach w dn. 2 listopada 1919 r. przeżywszy lat 20.

Wyprowadzenie drogi nam zwłok z domu przy ul. Południowej № 6 na stary cmentarz katolicki nastąpi w środę, 5 listopada o godz. 2 1/2, po południu.

Nabożeństwo żałobne odbędzie się w czwartek, o godz. 10 rano w kościele św. Józefa, o czym zawiadamia krewnych, znajomych i przyjaciół pozostała w nieutulonym żalu

2736 1

RODZINA.

Wszystkim, którzy raczyli przyjąć udział w oddaniu ostatniej posługi drogi nam zwłokom

s. † p.

ENIUTKI I MARYSI Burzyńskim

w szczególności honorowym żalobnikom („tręgrom”), krewnym, znajomym i przyjaciołom składa serdeczne Bóg zapłać!

STROSKANA RODZINA.

Współpracownik warszawskiej „Rieczy” funkcjonariuszem bolszewickim.

(Od własnego korespondenta)

Warszawa, 4 listopada. Wczoraj na platformie tramwajowej jeden wyższy oficer francuski aresztował współpracownika „Warszawskiej Rieczy”, pisma, wydawanego przez uchodźców Rosjan, gdyż poznał on w nim funkcjonariusza bolszewickiego. Przy aresztowanym znaleziono odpis rozkazu gen. Judenicza do Awatowa Ber-

monta. Aresztowany tłumaczył się, że istotnie był urzędnikiem bolszewickim, lecz następnie rzucił zajęcie i zbiegł. Spisano protokół i wszczęto śledztwo.

Aresztowany podpisywał się na łamach „Rieczy” jako Z—kij.

Z SEJMU.

(Posiedzenie wczorajsze.)

Warszawa, 4 listopada (PAT.) Po nadesłaniu projektu rządowego konstytucyjnego do komisji konstytucyjnej przystąpiono do zatargu w kopalni hr. Renarda w Sosnowcu. Kopalnia ta znajduje się pod zarządem przymusowym.

Pos. Pietrzyk omawia szczegółowo zatarg i oświadcza, że sytuacja na kopalniach stała się tak groźną, iż lada chwila spodziewać się można wybuchu ogólnego strajku.

Wiceminister przemysłu i handlu Strasburger odpowiedział na interpelację pos. Pietrzyka i między innymi zaznaczył, że węgla w Zagłębiu jest 86,000 ton. Przyczyną tego jednak jest brak wagonów, używanych zwykle jesienią do przewożenia kartofli i buraków.

W końcu wiceminister prosi, aby posłowie dopomogli rządowi, by nie podrywano autorytetu zarządu przymusowego.

Pos. Falkowski uzasadnia nagłość wniosku wzywającego rząd, by wobec katastrofy głodowej i fatalnego systemu aprowizacyjnego w Zagłębiu, dostarczył natychmiast ludności tej dzielnicy niezbędnych środków żywnościowych i uregulował system aprowizacyjny fabryk i kopalni.

Izba przyjęła wniosek komisji ochrony pracy oraz nagłość wniosku pos. Falkowskiego.

Przystąpiono do dalszej rozprawy o ubezpieczeniu robotników.

Pos. Tomczak stwierdza, że zaledwie jedna trzecia ogółu robotników ma zatrudnienie a 300,000 jest bez pracy. Obowiązkiem państwa jest dać im pomoc na co potrzeba 2 miliony marek. Mówca zgadza się na zaprowadzenie jaknajściślejszej kontroli i rejestracji bezrobotnych.

Poseł Ziemiecki oświadcza, że

mimo polepszającej się konjunktury, liczba bezrobotnych będzie się dalej zwiększała, gdyż z rządem bolszewickim zawarto umowę dotyczącą powrotu zakładników nadto liczyć się należy również z powrotem jeńców z Niemiec.

Po krótkiej dyskusji szczegółowej, w której zabierało głos kilku posłów, przyjęto ustawę pomocy dla bezrobotnych.

Rząd ma prawo w wyjątkowych wypadkach dla pewnych miejscowości lub poszczególnych osób i rodzin przedłużyć prawo pobierania zapomogi na czas do 1 miesiąca ponad 13 tygodni. Przyjęto następnie ustawę en bloc w trzecim czytaniu, poczem izba przystąpiła do dalszej dyskusji w sprawie aprowizacji.

Pos. Barlicki wytyka, że w tak ważnej sprawie rząd jest nieobecny i zgłasza wniosek, ażeby zjawił się w izbie i wysłuchił swoje stanowisko w sprawie aprowizacji.

Pos. ks. Starkiewicz przyłącza się do słów pos. Barlickiego, poczem w imieniu Narodowego Zjednoczenia Ludowego wypowiada się przeciwko projektowi rządowemu o sekwestracji zboża, ponieważ jego zdaniem projekt ten przekracza się rządowi. Do przeprowadzenia sekwestru trzeba innej administracji aniżeli naszą.

Na tym rozprawie odroczone, poczem przyjęto wniosek pos. Barlickiego.

Na żądanie posłów Grzędzielskiego i ks. Okonia odbędzie się we czwartek, o godz. 4 po południu specjalne posiedzenie Sejmu tylko dla sprawy aprowizacji.

Marszałek zawiadomił, że w ciągu 2 najbliższych dni będzie mianowany minister aprowizacji, któremu należy dać czas na przygotowanie się do wzięcia udziału w dyskusji.

Przyczyny braku węgla.

W Zagłębiu Dąbrowskiem wydobyto tak olbrzymie ilości węgla, że niema go już gdzie składować, min. kolei nie udziela wagonów, to naczac się brakiem środków przewozowych, a tymczasem, jak podkreślił p. Kornicki na zjeździe pocztowców, w Krakowie stoi 300 wagonów... z fgamii, w Żyrardowie zaś — 600 samochodów ciężarowych, ofiarowanych min. zdrowia dla C. Kom. do walki z dudem plamistym.

Wagon papieru dla „Rozwoju” potrzebował 3 tygodnie czasu na przebieżenie drogi z Wiednia do Łodzi. Inż. K. sprowadzał z Poznania rzecz do Łodzi — wagon szedł 6 tyg.

Inż. C. wyjechał z Krakowa, dnia 29 września. Na jednej z linii stało z obrabiarkami kilka wagonów otwartych. Dnia 15 wracał inż. C. do Krakowa — też wagony stały na tej linii — tylko nieco porośle... trawą i rdzą. A w święta i niedziele nie wyładowuje się wagonów, mimo iż powiększałoby to zdolność przewozową kolei (czyli powiększyło ilość wagonów) o 15 proc. przy 21 pracownikach na kilometr, podczas gdy 4 pracowników na kilometr w Niemczech porały te wagony wyładować w święto.

Gdyby te wagony i te automobile sioce beczynnie, użyto do przewozu węgla — choć w części zaspoko osoby głód węglowy. A podobnych kwiatków mo naszy przytoczyć więcej, które istotnie grożą państwu niebezpiecznymi komplikacjami.

Niemiecki rabunek.

Wobec bliskiego już ziszczenia traktatu pokojowego, rząd niemiecki zaczyna coraz intensywniej rabować Prusy zachodnie, wywozić z nich wszystko, co przedstawia jakąkolwiek wartość.

Pewien wysoki dygnitarz z Berlina wyraził się, że „Polakom trzeba oddać Prusy w tym samym stanie, w jakim je Prusacy objęli przy rozbiore Polski”. To też nawet pisma narodowo niemieckie, jak np. „Ostdeutsche Rundschau” uderzają na alarm, wskazując, że ta polityka rządu zmusza Niemców osiadłych w Prusiech do emigracji, która zamieniać się poczynają w panchną ucieczkę. Rządowi niemieckiemu idzie o zdewastowanie Prus i o utrudnienie przez to pracy państwu polskiemu, jednakowoż gołzi tem samem w Niemcówn. I „Ost. Rundschau” kończy wezwaniem następującem:

„Wobec takich, śmiało powiedzieć można strasznych faktów, jest obowiązkiem każdego Niemca, czy pracuje ręką, czy głową, czy kupuje przemysłowca lub rolnika, polnieść głos i zwołać energicznie do rządu: Stój! My Niemcy chcemy tu z naszymi polskimi współobywatelami żyć w zgodzie i spokoju i nie chcemy dopuścić, aby nasz krótkowzroczny rząd, który dla prowincji wschodnich zawsze tylko czuł miał przyrzeczenia, popsuł z góry nasze nadzieje.

Jeśli los chce, byśmy byli poza granicami Niemiec pod obcem panowaniem, to jednak chcemy, aby ziemię tę wyszali ludzie, którzy nas spowodowali; nie chcemy pozostać w stosie gruzów. Zmuszeni stosunkami, chcemy jako obywatele państwa polskiego wypełniać obowiązki nasze wobec tego nowego państwa. Polityka rządu zaś niszczy nasze nadzieje. Polacy przeciw musi ogarnąć rozgoryczenie, skoro zobaczą, jak tu gospodarowano. I będzie można zrozumieć, jeśli dadzą to odczuć pozostającym tu Niemcom. To zaś odrazu uniemożliwi zgodę i współżycie obu narodowości. I dlatego teraz zwołać trzeba: Ręce precz, panowie w Berlinie!”

Można się dorozumieć, jaki rabunek uprawia rząd niemiecki w Prusiech, skoro jego wiasni rodacy zmuszeni są tak do takich występien.

Popierajmy handel polski!

Zakaz.

Monachjum, 3 listopada (PAT.) Komenda wojskowa zabroniła urządzania wszystkich zwoływanych na 9 listopada zebrań pod gołym niebem, pochodów demonstracyjnych i t.p. 9 listopada przypada pierwsza rocznica rewolucji niemieckiej.

Ostateczny termin dla Bułgarii.

Paryż, 3 listopada (PAT.) Ostateczne warunki podyktowane Bułgarii zostały doręczone delegacji bułgarskiej onegdaj po południu. Ostateczny termin podpisania traktatu pokojowego, jaki przyznano Bułgarii upływa 13-go listopada r. b.

Centrala dewiz.

Warszawa, 4 listopada. (PAT.) Kursy państwowej centrali dewiz z d. 4 bm.
Funt sterlingi 172, dolary Stan. Zjedn. 41.—, dolary Kanad. —, franki francuskie 4.75, marki niemieckie 137, banknoty drobne do marek 10 łącznie 100, korony austrii. 50, korony czeskie 95 i 98. Kurs przerechowania na korony 52.

KRONIKA TELEGRAFICZNA.

W Mińsku wykryto klub bolszewicki, w którym aresztowano 50 żydów.

Gabinet Rzeszy niemieckiej uchwalił całkowite zamknięcie ruchu osobowego w całym państwie — z wyjątkiem ruchu podmiejskiego — od 5 do 15 bm., celem przyspieszenia transportów węgla i ziemniaków.

„Monachijsko-Augsburgska Gaz.“ pisze, że Niemcy mogą nie obawiać się wcale istotnej siły Francji, a to dla tego, że rozporządza ona w Europie półmilionową armją. Jest bat wszystko zrobimy — niema bata gwizdzemy. —
W każdym razie ciekawa zmiana.

Delegacja Wołyńskiego związku ziemian wniosła Naczelnika państwa o uwolnienie Wołyń od ingerencji gen. kom. Osmołowskiego. Naczelnik przyrzekł zasianość się na tą sprawę. Popularny komisarz!

Najwyższa Rada postanowiła wysłać telegram do Rumunii w sprawie pozostawienia przez tę bez odpowiedzi noty z dnia 19 października.

Rada ententy postanowiła zwinąć komitet międzysojuszniczy dla transportów wojskowych.

Budżet sowieckiej Rosji wykazał 20 miliardów rubli dochodów i 30 miliardów wydatków. Półroku gospodarki bolszewickiej kosztowało więcej aniżeli i letnia wojna.

Władze amerykańskie rozpoczęły na ziemiach okupowanych w Niemczech, aresztować paskarzy i lichwiarzy, co spowodowało masową ich ucieczkę.

Pismo szwedzkie dowiaduje się o zwycięskim pochodzie wojsk estońskich w kierunku zachodnim oraz o tem, że armia Julenicza stacza zwycięskie walki pod Gajczyną.

Rozwody małżeńskie w Prusach mrożą się, w ostatnich latach niezmiernie. W r. 1916 rozpartowały się ziemiański ogółem 13,654 rozwodowych spraw, w roku 1917 liczba tych spraw wzrosła do 15,393, w roku 1918 do 21,727.

Od piątku niedochodzą do Poznania z Niemiec ani listy ani pisma. Dziś wstrzymali Niemcy ruch pociągów do Poznania.

Grecja płaci!

Czyli skandalicznie stosunki z papierem dla prasy.

Aby przyjść z pomocą prasie polskiej — rząd zakupił w Austrii 80 wagonów papieru rotacyjnego — i rozdzielił tą ilość możliwie sprawiedliwie między prasę. Ale jak okropnie niedołącznie przeprowadzono tą transakcję, niech posłuży następujące wyjaśnienie.

Wysłannik naszej redakcji udał się do Wiednia celem odebrania i zakupu przyznanego papieru.

Po całym szeregu nieprzyjemności i biurokratycznych formalności o których mowa będzie gdzieś indziej, sprzedano naszemu przedstawicielowi papier po cenie 4.40 kor. za kilo + 2% cła wywozowego + 5% pośrednikowi ministerjum handlu i przemysłu p. Aleksandrowiczowi, co sta-

nówi razem 4.71 korony za kilo, czyli okrągło 47100 koron za wagon (licząc wagon 10 ton) loco Wiedeń, a z przewozem koło 60000 koron.

Zaznaczamy iż prasa Wiedeńska za tenże papier w owym czasie płaćta po 2.35 koron za kilo!

Pytamy się co robi nasza misja handlowa w Wiedniu? Jak ona naszych interesów pilnuje? Dlaczego pozwala rabować swoich obywateli w bezczelny sposób wiedeńskim spakulantom?

Dlaczego rząd polski nie sprzedaje o 100% drożej produktów wymiennych Austrii?

Trzeba bowiem wiedzieć iż Austria wypuszcza te towary wzamian za polski węgiel, naftę i t. d.

Do czasu wyjazdu z Wiednia Polska wysłała do Austrii 1,500 wagonów węgla, średnio po cenie 1,000 marek czyli 2,000 koron (okrągło biorąc).

Czyli za jeden wagon papieru rotacyjnego średniej ceny 47,000 koron, Polska płaci

23 wagonami węgla!

Ponieważ powyższą transakcję ministerjum handlu zrobiło na 80 wagonów papieru, zapłaci za to

1,600 wagonów węgla.

Tymczasem fabryka „Steinhagena i Wehra“ w Myszkowie, położonym o 5 stacji od Sosnowca potrzebuje koło

80 wagonów węgla.

na wyrobienie

80 wagonów papieru.

Tej ilości mimo przyrzeczenia nie może dostać. Robotnicy nic nie robią — a Polska przepłaca

dwudziestokrotnie

węgłem, nędzą i głodem mas miejskich owocem swojej bezmyślnej gospodarki.

E m m e.

Galanterję męską i damską
koszule męskie i krawaty
= = = poleca = = =

Wł. Janiszewska Przejazd 16

Sklep bogato zaopatrzony. Ceny przystępne.

Początek dziś i jutro o godz. 3 po poł. **"CORSO"** ZIELONA 2. **CLOU NEW-JORKU** 2740-1

Rywale życia i śmierci

Szlagier amerykański. Wspaniały, salono-wo-detektywny dramat w 6 wielkich częściach. Szlagier amerykański.

Nad program: Dziennik № 17 — Wilson w Paryżu, Jesienne mody nowości.

Uwaga! Bacność!

Kuchenki ekonomiczne blaszane z piecykami „LILIPUT“

przyjęte do patentu w Warszawie w dniu 24.X r. b.

ogrzewają, gotują, smażą i pieką jednocześnie, z wielką oszczędnością drzewa opałowego, dochodzącą w zimie do 80%.

Sprzedaz tymczasowo jedynie w sklepie towarów stalowych

E. BOESIG, Łódź, Ewangelicka 2

Tamże bezpłatne demonstracje takowych. 2738 6

Dr. Feliks Skusiewicz
ul. Andrzeja Nr. 11.

Choroby skórne i weneryczne.
Godziny przyjęć: od 9—11 i od 5—7 i pół p.p. Panie 11—12 rano. 190

Dr. H. Sadkowski
choroby wewnętrzne (specjalnie żołądka i kiszek)
Łódź, ul. Piotrkowska Nr. 120.
Telefon 26 189.
Od 9—11 rano i od 5 do 7 po poł 155—1

Dr. T. Wrotowski
b. Ordynator Szpitala Dz. Jezus w Warszawie. 2737
Specjalista w chorobach wewnętrznych. Rozwadowska 6.
Przyjmuje od 6—7 wiecz.

PRASY HYDRAULICZNE
KOMPLETNE URZĄDZENIA

OLEJARNI

MASZYNY DO TŁUCZENIA
KAMIENI POLNYCH NA
SZABER SZOSOWY
WYRABIA
K. Drzewiński i S-ka
Łódź, Kilińskiego № 97.
259295

MEBLE
wszelkiego rodzaju w dużym wyborze poleca z składni **„JAK“**
Piotrkowska 46 147. 2124 2

Intendentura G. O. Łódzkiego
 naznacza na dzień 10 listopada, godz. 10 rano
Przetarg publiczny
 na odpadki szewskie
 w Warsztatach krawiecko-szewskich Intendentury.
 2709-3   Pułkownik i Szef Intendentury.

Do wynajęcia
 zaraz
LOKAL składający się z dwóch pokoi i kuchni, z elektrycznością, na biuro, II piętro. Oferty pod „Lokal”. r 2

Ważne ogłoszenia:
 Kupno i Sprzedaż:

A.A.A.A.A. Obrączki słuchawki, bne, gwarancja za złoto, duży wybór, różne fasony, pierścionki, kolczyki, zegary, zegarki, najtaniej sprzedaje Polski sklep zegarmistrzowski-jubilerski. Brzezińska 10. Jan Placek. 9134-17

A.A.A.A.A. Kupuję wszelkie futra. Płacę najlepiej. Grosman, Piotrkowska 24. Przyjmuję reperacje kuferskie. 7812-2

A.A.A.A.A. Najtańsza sezonowa wyprzedaż resztek na męskie, damskie i dziecięce ubiory i palta. Bostony, szewioty, gibardyna granatowa, tuchkrepy, kofy, welury, sukna, na kozuski wełna i bawełna, podszywka i watalina, jedwabie, etaminy, batysty białe i kolorowe, caigi, barchany na pościel, wsypy, surowy barchan, metkał, na fartuski czarny lasting i atlas, chustki switry. Prawie o 50 procent taniej niż wszędzie, bo w mieszkaniu prywatnym. Uwaga! dla kupców ustępstwa. Kilińskiego 40 (Widzewska), fr., II p., m. 10. 8525-6

A.A.A.A.A. Kupuje żakiety karakulowe, pianina, dywany perskie, również zwyczajne. Ceny najwyższe. Hotel „Victoria” Piotrkowska 67, pokój № 7. 8980-1

Al! Al! Al! Meble solidne nowe i używane. Zupelną wyprzedaż po cenach kosztu i niżej. Duży wybór całych urzędzeń i pojedyncze sztuki. Piotrkowska 116. I piętro, front. W niedziele i święta otwarty od 2-5-ej. 8452-1

A.A. Meble różne z kilka pokojów wyprzedam bardzo tanio. Piotrkowska 261 m. 4, II, piętro front. 9151-5

Al! Do sprzedania sypialnie Al. dębowa, szaty, łózka, stoły krzesła. Piotrkowska 55, m. 26 w podwórzu. 9090-1

A. Meble wyprzedam zaraz tanio ze stolowego, sypialnego, szaty, otomane, lustra, bielizmarkę, biurko, leżankę, stół biurowy, zegar, lampę wiszącą, komodę. Piotrkowska № 225-3 I p. front. 9132-6

Do sprzedania szafa do rzeczy używana, szafa kręta sklepową, garnitur mebli kryty oliw. pluszem. Wiadomość ul. Piotrkowska 165, II p. m. 5 8990-0s2

Futro do sprzedania. Al Kościuszki 95, m. 8 godz 5-7. 9082-1

Jest do sprzedania encyklopedia niemiecka Majera (17 tomów), wydanie jubileuszowe Biltza (medycyna), beletrystyka i sztylpy żółte. Orla 25, m. 21. 9159-2

Kartofle od 14 marek korzec. Kopane po mrozach, w 20 procentach nadmarznięte, sprzedawac będą Bratoszewice pod Strykowem. 9150-2

Kupię kilkanaście pudów żelaza za średnicy od 7,-10 milimetrów. Oferty w „Rozwoju” Żelazo. -r0

Kupię pianino, dobrze zapłacę. Wiadomość: Hotel „Victoria” Piotrkowska 67, u szwajcara. 8979-1

Meble solidne z jadalni sprzedam. Oglądać 10-1 i 2-5. Kilińskiego 104 m. 7. 9104-2

Mecznarnia z dostawami zaraz do sprzedania. Wiadomość: Kilińskiego 145 m. 10. 9142-5

Meble solidnej roboty fortepian koncertowy 4500 sprzedam zaraz. Przejazd 48, sklep „Stanisława”. 9120-n55

Okazyjnie sprzedaje różne meble używane i nowe. Piotrkowska № 111, w podwórzu, m. 8. 9154-6

Piwniarnia do sprzedania egzystująca lat 16. Wiadomość na miejscu ul. Aleksandrowska 56. 9107-2

Pies rasowy duży pokojowy do sprzedania, Wólczańska № 222 m. 21. 9128-2

Półwęgiel na 1 konia sprzedam Graniczna 5. Fuchs przy Szosie Rokocińskiej. 9125-2

Sprzedam sklep kolonialny Kilińskiego 97. 9050-2

Sklep spożywczy do sprzedania zaraz z powodu wyjazdu. Piotrkowska 205. 9073-2

Sklep tytoniowy (dystrybucja) dobrze prosperujący do sprzedania zaraz. Of. pod „1919 L” w Rozwoju. 9088-2

Urządzenie sklepowe sprzedam oraz wynajmę sklep i pokój z kuchnią. Zielony Rynek 2, w sklepie chrześcijańskim. 9035-1

Zakład tanich maszyn do szycia oraz reperacja wszelkich systemów. Główna 53. 9094-2

Zęby sztuczne, po cenach przystępnych, nabyć można w lecznicy zębów przy ul. Piotrkowskiej № 99. Skupuję stare zęby i złoto. 8954-2

KÓŻNE:

A.A.A.A. W kantorze służby Al. i bon Piotrkowska 92, otrzymają korzystne posady: bony, treblanki, gospodynie, kucharki, młodsze do wszystkiego ze świadectwami lub bez. 8779-11

Agent-wojazer potrzebny do Al. firmy Jan Hendzelewski ul. Główna 24. 9191-2

Piega maszynistka obeznana z brachterią poszukuje jakiegokolwiek posady. Łaska w oferty pod „B. M.” 9132-1

Po wynajęcia pokój z kuchnią zaraz. Radwańska 45, u gospodarza. 9113-1

Gumy samochodowe przyjmie do wulkanizowania. Sienkiewicza 50 F. Kukuła. 9153-3

Inteligentna panna z dobrego domu, polka, z ukończonym gimnazjum, poszukuje posady biurolistki kasjerki lub podobnej. Oferty proszę składać w adm. dla „E. N.” 9116-2

Kursy francuskiego, konwersacja, grupami, oddzielnie. Pomoc uczniom w polskim francuskim. Polski zamiebanym. Muzyka. Zapisy codziennie 6-9 Kilińskiego 77. 8854-2

Kawaler lat 26 inteligentny posiada majątek 10000 rubli z powodu braku znajomości poszukuje panny od lat 17 do 24 w celu spędzenia wolnych chwil. Oferty i fotografie proszę składać do 15 listopada w adm. Rozwoju pod „Wolne chwile”. Dyskrecja honorem zapewniona. 9087-1

Dziś przedstawienie dla dzieci i młodzieży

Początek o godz. 3.15 po poł. Ceny miejsc od 1.- Mk.

W programie przedudna bajka „Roszula szczęścia” w 5 częściach. 2754 4

Mechanik specjalista potrzebny na maszyny do szycia. Piotrkowska 69. 9127-3

Młody człowiek z 4 klasowym wykształceniem, był pomocnikiem pisarzy gminnych, poszukuje jakiegokolwiek posady biurowej, lub ewentualnie w gminie. Oferty w adm. „Rozwoju” pod „Biuralista”. 9059-1

Młoda panienska, znająca szycie poszukuje pracy na miejscu lub na wyjazd do domów prywatnych. Oferty w Rozwoju sub „Miejsce”. 9115-2

Młodzieniec z 4 oddziałowym wykształceniem, wolny od wojska, poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty łaskawe w Rozwoju sub „Młodzieniec”. 9117-2

Potrzebny pokój bez ameblowania, przy rodzinie chrześcijańskiej zaraz. Oferty proszę składać. Wólczańska № 79 m. 5. 9109-1

Pokój umeblowany z oddzielnym wejściem i światłem elektrycznym jest do wynajęcia. Karola 18 m. 5. 9118-2

Pokój meblowany do wynajęcia, I ul. Przejazd 14, II piętro front. 9158-1

Pokój umeblowany z elektrycznym oświetleniem do wynajęcia od zaraz. Radwańska 3-8. 9138-2

Pokój trontowy umeblowany z gazowym oświetleniem, od zaraz. Konstancynowska 45 m. 6. 9146-1

Pokój umeblowany do wynajęcia od 15 listopada. Piotrkowska № 292-6. 9070-2

Pokój potrzebny dla samotnego umeblowany lub bez mebli suchy z elektrycznym oświetleniem konieczne z oddzielnym wejściem. Oferty dla Z. R. składać w adm. Rozwoju. 9035-1

Poszukuje posady szofera. Oferty proszę składać pod szofer w adm. Rozwoju. 9072-2

Poszukuje 2-3 pokoi z kuchnią na parterze w śródmieściu od ul. Dzielnej do Główniej. Oferty w Rozwoju pod T. 9155

Pokój umeblowany z elektrycznym oświetleniem przy ul. Brzeskiej № 4, m. 11 od zaraz do wynajęcia. 9132-5

Potrzebna zdolna podreęczna i uczennice do pracowni sukien Andrzej 15 m. 50. 9126-2

Potrzebne zdolne podreęczne i uczennice Piotrkowska № 87, Iewa oficyna № 20. 9078-1

Potrzebny młynarz na stałe. Wiadomość: róg Zielonej i Piotrkowskiej, cukiernia, w kasie. 9052-2

Potrzebny człowiek samotny do koni, znający się na gospodarstwie. Wiadomość: Sienkiewicza 40. Sklep kapeiusz. 9074-1

Potrzebny uczeń 7 lub 8 klasy w celu udzielania lekcji w zakresie 5 i 6 klasy. Oferty proszę składać w Rozwoju pod B. S. 9149-5

Potrzebny zdolny kreslarz. Oferty z opisami świadectw składać w Zarządzie Budownictwa Wojskowego. Zachodnia 64, pokój 11 kreslarnia. 9155-2

Przyjmuję do wyprawy wszelkie skóry, zajecze królicze etc. Fabryczna 1 w sklepie. 9130-3

Przyplakal! się pies czarnobronzowy uszy obcięte ogonek również, łapki białe. Katna № 56. 9062-1

Stolarze meblowi zdolni potrzebni. Orla 25, stolarnia. 8945-1

Uczeń VI-iej klasy gim. filologicznego udziela (poszukuje) korepetycji ul. Pusta 22 m. 11. 9038-5

W czwartek wieczorem przechodząc ulicą Przędzalnianą od Nawrot do Przejazd zgubiony został portfel czarny zawierający do 480 marek, paszport niemiecki wydany z powiatu Brzezińskiego na imię Jana Oubka, oraz inne dokumenty, które proszę zwrócić za nagrodą mk. 200, na ul. Dobrą № 7, m. 7. 9099-1

Zaginął chłopiec lat 11, ubrany w sportową marynarkę, brązową czapkę, na twarzy piegawaty, blondyn, ktoby wiedział o takim proszę zawiadomić za wynagrodzeniem ojca. Marciszewski. Aleksandrowska 26. 9157-sw5

Zagubiono kartę węglową № 2492 z magistratu m. Łodzi, na imię Melida Walter, ul. Karola 18. 9160-1

Zagubiono 28 października na dworcu Kaliskim złotą obrączkę R. L. Znalazca zechce zwrócić Piotrkowska 43, m. 6; o rzyrna dzisiejszą wartość obrączki. 9046-2

50 marek miesięcznie. Doświadczony korepetytor przygotowuje w zakresie 4 klas średnich zakładów naukowych w grupach i pojedynczo, ul. Kilińskiego 51-7, w godz. 12 i pół do 1 i pół i 7-8 w. 9053-2

Zagubione dokumenty.

Adam Stebelski (Przejazd 40) A zagubił dowód osobisty wydany przez „U. W.” 9108-1

Abram Binem Goldszajn zagubił legitymację chlebową wydaną na 7 osób. 9129-1

Alwin Lassy zagubił paszport niemiecki. wyd. w Łodzi. 9124-3

Ciesielska Marianna i Józefa zgubili legitymację chlebową na 5 osoby, książeczki z komitetu bezrobotnych 2. 9145-1

Ciesielska Marianna i Józefa zgubili paszp. niem. wyd. w Łodzi. 9145-5

Chodakowski Feliks zagubił paszport niem. wyd. w Łodzi. 9154-3

Drobik Zofja zagubiła legitymację chlebową na 2 osoby z kartkami. 9113-1

Emma Hibner zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 9122-5

Adam Zebrowaki zgubił kartę węglową № 16823, 9065-1

Dobiasa Feliks zgubił kartę węglową Przejazd 94. 9047

Florentyna Denewic zgubiła legitymację chlebową na 1 osobę. 9065-1

Feliks Danecki zagubił legitymację chlebową wydaną na 3 osoby. 9053-1

Glimaż Marianna zgubiła paszport niem. wydany w Łodzi. 9050-1

Gogolewski Piotr zagubił paszport rosyjski wyd. w gminie Górki. 8955-1

Hamelki Ignacy zgubił legitymację chlebową. Lutomska № 7. 9090-1

Haskel Kinas zgubił paszport niem. wyd. w Łodzi. 9077-2

Julian Michalak, Sienkiewicza 64, zagubił kartę węglową. 2121-1

Józef Pilanowski zagubił kartę węglową za № 46941. 2119

Jan Florczak, Przędzalniana 9 zagubił kartę węglową. 9114

Jan Gaworkiewicz zagubił paszport wyd. w Łodzi. 9111-3

Janina Stado wska zagubiła kartę węglową, Kilińskiego 145. 9145-1

Kuczyńska Anna zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 9045-2

Kopciowski Chaim zagubił paszport tymczasowy wyd. w Łodzi. 9066-2

Krakowiak Stefan zagubił paszport rosyjski wyd. z gm. Kaczeu. 9055-2

Kindler Zofja zgubiła legitymację chlebową na 3 osoby. 9157 1

Lewalska Zofja zgubiła paszport niem. wyd. w Łodzi. 9102-2

Los loterii R. G. O. do kł. III-ej L za № 53686.D zaginął. Dembski Zgierska 59. 8096-2

Marjan Rosiński zagubił paszport tymczasowy wyd. w Łodzi. 9110-5

Marta Grams zagubiła paszport niem. wyd. w Łodzi 9125-3

Potas Władysława zgubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi. 9140-3

Piotr Ryk zagubił paszport niem. wyd. w Bakowcu. 9105-2

Sobczyk Andrzej zgubił paszport rosyjski wyd. w Pabjanicach. 9148-3

Trebasiwicz Michal zgubił legitymację chlebową na 1 osobę. 9141-1

Walenty i Malgorzata Matusiakowie zagubili paszporty niemieckie, wyd. w Łodzi. 9150

Wajs Gustaw zagubił kartę węglową, ul. Złota 7. 910

Zaginęły legitymacje Walentego (4 osoby) i Malgorzaty (1 osoba) Matusiaków. 9150

Zaginęła karta od paszportu rosyjskiego wyd. z fabryki Wikego na imię Wojciecha Szczęchwskiego. 9159

Zgubiono książeczkę od zakupów kamieni na imię Ignac Pełliński, Łaskawy znalazca zechce zwrócić za wynagrodzeniem. Nowo Lagiewnicka 18. 9061

Zgubiono paszp. tymczasowy wyd. w Łodzi na imię Bunde Szaje Kutner. 9059-2

Stare gazety
 do obwijania
 HURTOWO I DETALICZNIE
 SPRZEDAJE
 administracja „Rozwoju”